

ЕНЕРГИЈА

КОЛУБАРА

број 49 // децембар 2021.

ISSN 2560-5143

■ Поље „Г“ спрема се за долазак механизације из зоне копа Поље „Д“

СТИЖЕ ПОЈАЧАЊЕ

www.eps.rs

Срећна
Нова
и година
божићни
празници!

ЕПС

Садржај

04

из епс групе

Милорад Грчић, в. д. директора ЕПС, са инжењерима „Колубаре“ и „Дрмна“
Очување рударског и термо сектора приоритет

08

актуелно

Екипа за електромашински ремонт „Метала“
Раме уз раме с коповцима на терену

12

Осврт на 2021. годину у Рударском басену „Колубара“
Транспорт, ремонти и нови пројекти

14

Година у којој смо испратили Поље „Д“
Бачили смо камен, ви га достигните!

16

Нова процедура у управљању пословима осигурања имовине и лица РБ „Колубара“
Осигурање – пријатељ у невољи

локални мозаик

17

Ненад Карић Карели, песник и карикатуриста
Преплитања визуелног и вербалног

18

Борба против коронавируса током 2021. године
Вакцинација – одговорност према човечанству

временплув

20

Командант Гвозденог пука Миливоје Стојановић Брка
Због пчела добио споменик

05

Завршена ревитализација у ТЕНТ Б
Блок Б1 на мрежи - додатна енергетска сигурност

06

Поље „Г“ спрема се за долазак механизације из зоне копа Поље „Д“

Стиже појачање

10

Површински коп „Радљево“

Добра инфраструктура услов за напредовање

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ.
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ДИРЕКТОРА: Милорад Грчић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић,
РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНТЕРНУ КОМУНИКАЦИЈУ: Ана Павловић,
ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац,
ТЕЛЕФОНИ: 011 785 5086, 785 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs, НАСЛОВНА СТРАНА: Александар Рашин,
ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: „Комазец“ д. о. о. Инђија, ТИРАЖ: 3.500
Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Нова електромрежа за Горње Недељице до Божића

У лозничком крају, од Горњих Недељица до Грнчара, до Божића биће замењено 25 километара далековода, напојни кабл и све дрвене бандере и на тај начин биће решен дугогодишњи проблем са напајањем електричном енергијом у том крају, рекао је Милорад Грчић, в. д. директора „Електропривреде Србије“.

Грчић је истакао да је то резултат разговора председника Србије Александра

Вучића и мештана тог краја који је вођен у суботу, 4. децембра.

– Пре два дана председник Вучић је боравио у лозничким селима и разговарао са људима који су се жалили да немају стабилно снабдевање електричном енергијом, да врло често имају искључења и да због тога отежано живе и отежано обављају свакодневне посете. Наша обавеза је била да тај проблем решимо – рекао је Грчић новинарима након посете

селу Горње Недељице, где су у току радови на замени далековода и дрвених бандера.

Он је објаснио да је у лозничком крају главна енергетска мрежа урађена, јер је „Електромрежа Србије“ урадила трафостаницу од 110 kV и реконструисала све далеководе, тако да је сада остала да се уради нисконапонска мрежа.

– У лознички крај у претходних пет година ЕПС, ЕМС и ЕДС, односно држава, у електропреносни систем уложили су око 3,5 милијарди динара. Сада смо направили план да до Божића, а можда и раније, буду урађени сви далеководи и замењене све дрвене бандере, којих иначе има мало. Сматрамо да је 7. јануар реалан рок за завршетак радова, и од тада овај крај више неће имати проблема са струјом – рекао је Грчић.

Додао је да ће „Електродистрибуција Србије“ одмах кренути у замену 25 километара дугачког далековода, који је, „срце проблема“, јер та деоница изазива све остале проблеме.

Поред Грчића, Горње Недељице посетили су и Јелена Матејић, директор „Електромреже Србије“, Бојан Атлагић, в. д. директора „Електродистрибуције Србије“, и Видоје Петровић, градоначелник Лознице.

Р. Е.

■ Милорад Грчић, в. д. директора ЕПС, са инжењерима „Колубаре“ и „Дрмна“

Очување рударског и термо сектора приоритет

Актуелна енергетска криза показала је снагу рударског и термо сектора „Електропривреде Србије“ и наредни период биће додатни изазов за овај део производње ЕПС-а, а то су биле главне теме састанка Милорада Грчића, в. д. директора ЕПС, са инжењерима костолачког копа „Дрмно“ и Рударског басена „Колубара“. Састанку који је 3. децембра одржан у Костолцу присуствовао је и извршни директор за техничке послове производње угља ЕПС-а, Срђан Алимпијевић, члан Надзорног одбора ЕПС-а, представници синдикалних организација ЕПС-а, „Колубаре“ и „Костолца“.

– Рударски и термо сектор су окосница стабилности ЕПС-а и без тог, већинског дела производње, Србија данас не би била енергетски стабилна и независна. Све електропривреде из нашег окружења и Европске уније суочавају се са озбиљним проблемима. Недостају енергенти, цене вртоглаво скачу, а ми смо преданим радом,

добрим планирањем и првенствено вредним и стручним запосленима успели да очувамо енергетску сигурност – објаснио је Грчић. – Наставићемо вредно да радимо и убудуће како бисмо и даље били најстабилнија карика у енергетском систему Србије.

Како је истакнуто, подршку очувања термосектора поред синдиката пружа и локална самоуправа. То је данас потврдио и Саша Павловић, градоначелник Пожаревца, који је присуствовао састанку.

Р. Е.

Блок Б1 на мрежи – додатна енергетска сигурност

Блок Б1 на мрежи – додатна енергетска сигурност

После успешно завршене ревитализације, блок Б1 у Термоелектрани „Никола Тесла Б“ пуштен је 26. новембра у 6.53 у пробни рад. Овај блок сада има снагу 670 мегавата, што је за 20 мегавата више него пре модернизације, а додатно му је продужен радни век и повећана

ефикасност. Вредност ове инвестиције је 90 милиона евра. Највећи удео од 70 милиона евра има ремонт котловског постројења и чак 70 одсто тог посла урадиле су српске металске и котларске фирме. То је био и најсложенији део ове ревитализације Б1, једног од два најјача термоблока у ЕПС-у.

– Као што је и обећано приликом посете Александра Вучића, председника Србије, ревитализација блока Б1 завршена је на време и тиме је додатно обезбеђена енергетска сигурност државе – рекао је Милорад Грчић, в. д. директора

„Електропривреде Србије“. – У овом великом пројекту уграђено је 4.000 тона новог челика, 3.000 тона грађевинског материјала, а урађено је више од 55.000 заваривања, без грешке. Хвала младим инжењерима који су били окосница ове модернизације и тиме су постали сигуран стуб знања и стручности за будуће пројекте у ЕПС-у.

Осим повећања снаге, радног века и енергетске ефикасности, ова ревитализација унапредиће и услове заштите животне средине. Уградњом система за редукцију азотних оксида, смањиће се емисија азотних

оксида испод 200 милиграма по кубном метру. Еколошки пројекти интензивно се раде и у ТЕНТ А и у ТЕНТ Б. Напредује градња постројења за одсумпоравање у ТЕНТ А, а започет је и пројекат градње таквог постројења и у ТЕНТ Б. Циљ је да се у највећој фабрици струје на Балкану, где се производи више од половине електричне енергије, реализују сви пројекти за заштиту животне средине и да до 2027. године све термоелектране ЕПС-а буду у потпуној усаглашености са Директивом о индустријским емисијама.

Р. Е.

■ Из ХЕ „Зворник“

Нови дневни рекорд

Нови дневни рекорд у производњи електричне енергије хидроелектрана „Зворник“ постигла је 8. децембра. Тог дана потпуно ревитализована ХЕ „Зворник“ произвела је 2,907 милиона киловат-сати. То је резултат рада ревитализованих агрегата који су sukcesивно пуштани у рад од 2016. до

2020. године, а у овој години сви агрегати раде пуним капацитетом. Снага ХЕ „Зворник“ ревитализацијом је повећана за додатних 30 мегавата и сада износи укупно 122,3 мегавата. Према тренутним подацима, план производње у 2021. години биће премашен за око 60 одсто.

Р. Е.

■ Извештај Агенције за привредне регистре

ЕПС највећи и најпрофитабилнији

Најпрофитабилнија и највећа економска целина у 2020. години у Србији била је „Електропривреда Србије“, показао је годишњи извештај Агенције за привредне регистре о пословању економских целина у привреди.

ЕПС група водећа је у Србији према вредности основних финансијских перформанси, при чему је остварила 7,2 одсто пословних прихода економских целина и 6,3 одсто нето добитка, док је учешће у пословној имовини и капиталу 17,3 одсто, односно 22,5 одсто.

У 2020. години ЕПС група имала је нето добит од 11,7 милијарди динара, што је највећи профит у Србији. Висока профитабилност је постигнута захваљујући бољим резултатима у свим сегментима пословања, а највише услед значајног износа добити из пословних односа.

Пословни приходи на нивоу целине „Електропривреде Србије“, који су највећим делом остварени продајом електричне енергије, износили су 246,85 милијарди динара и повећани су за 1,3 одсто у поређењу са 2019. годином.

Р. Е.

Још од летос радило се на измештању ободног канала, убациване су цеви преко којих ће опрема прећи, израђена је траса за нове транспортере и обезбеђено напајање за нову опрему. Очекује се да „глодар 4“ у кратком року почне са радом на новој позицији

Стиже појачање

Током транспорта овај трио мораће да пређе преко локалног пута Велики Црљени – Вреоци – Лазаревац, индустријских пруга ТЕ „Колубара“ – Сушара и Сушара – Железничка станица, железничке пруге Београд–Бар и железничке пруге за транспорт угља до термоелектране „Никола Тесла“ и Ибарске магистрале.

На површинском копу Поље „Г“ припремни радови за долазак нових „чланова екипе“ почели су још летос. Радило се на измештању ободног канала, убациване су цеви преко којих ће опрема прећи, израђена је траса за нове транспортере, обезбеђено напајање за нову опрему, машинске делове и склопове потребне за њен рад у условима овог копа. Све су то захтевни послови који се усложњавају у лошим временским условима, што се посебно одразило на прелазак погонске повратне станице и клизног воза са „Западног поља“, јер су станице на том копу радиле до самог краја новембра.

– Да су временски услови били повољни, превукли бисмо их преко реке.

Али, с обзиром на то да је децембар, то је неизводљиво због високог водостаја и комплетног посла који прати такав подухват. Зато ћемо их „превући“ преко технолошког моста. Такав транспорт захтева много механизације и времена и тражи застој на угљеном систему, па ћемо тај посао реализовати док буду трајали сервиси – рекао је Радојица Радојичић, технички директор Поља „Г“.

Након преласка свих инфраструктурних објеката, „глодару 4“ предстоји 1,5 километара пута до позиције на којој ће радити, а „одлагачу 1“ још један додатни километар преко кипе. Према речима Радојичића, очекује се да у кратком року „глодар 4“ почне са радом на новој позицији. Биће уклопљен на везни транспортер В1 и радиће на постојећем јаловинском систему. Материјал ће одлагати селективно, квартарну глину на одлагалиште за Трећу фазу измештања реке Колубаре, а остали материјал на одлагалиште на простору бившег копа „Велики Црљени“.

С обзиром на то да је на овим машинама рађена ревитализација, односно да је

Велики транспорт три рударске машине са некадашњег Поља „Д“ на простор копова у западном делу Рударског басена „Колубара“, најпре на површински коп Поље „Г“, биће реализован крајем децембра. Како је планирано, трасама којима су пре две године са Поља „Д“ на коп „Радљево“ пребачене две машине, и користећи већ стечено искуство, током три дана пут до нове локације прећи ће багери „глодар 4“, „одлагач 1“ и одлагач ArсB 3000х50, познатији као „костолачки одлагач“.

Нова организација

Са машинама које ће стићи на Поље „Г“ требало би да дођу и багерске посаде, као и запослени на пословима одржавања тих машина, што би убрзало и олакшало процес укључивања справа у рад.

Рад са два јаловинска система захтева на копу нове путеве и унутрашњу организацију саобраћаја, односно додатни превоз.

Испуњен

годишњи план на угљу

Површински коп Поље „Г“ већ закључно са првом декадом новембра испунио је годишњи план у производњи угља. Када је реч о откривци, производња за 11 месеци је на нивоу планиране.

Помоћ „Помоћне“

Како би се све планирано спровело у дело, запосленима на копу биће потребна подршка „Помоћне механизације“. Од машина биће им потребна два булдожера и хидраулични багер.

постављена нова опрема, њихов рад у почетку биће праћен са више пажње. Након што буде успостављена стабилна производња планирана је реконструкција јаловинског система.

– То конкретно значи да ће на постојећем етажном транспортеру Е2 погонска и повратна станица заменити места, а транспортер делимично правац, па ће ту да ради наш јаловински багер „глодар 900“. Тако ћемо добити нови систем са транспортерима Е2 и Е4 и „бандвагеном 3“ који ће да ради као одлагач након транспорта са кипе Велики

Црљени. Други систем чиниће „глодар 4“, два транспортера В1 и Е1 на којима ће он да ради, везни транспортери О1 и В5 и одлагалишни транспортери О2-О3. „Одлагач 1“, који ће заменити место са „бандвагеном 3“ радиће на одлагалишном транспортеру О2. На тај начин ће се у наредних 10 месеци радити откривка на Пољу „Г“, са два БТО система и три одлагалишта – објаснио је Радојичић.

Систем са „глодаром 2“ радиће на југозападној страни копа и све масе одлагати на унутрашње одлагалиште, док ће систем са „глодаром 4“ покривати североисточну

страну копа и масе одлагати селективно на два одлагалишта. Нови јаловински систем радом на свом делу копа, прво на северној, а онда и на источној страни, допринеће стабилизацији косина. Запослени и руководство Поља „Г“ кажу да ће након доласка машина са бившег копа Поље „Д“ много лакше моћи да обезбеде производњу.

Долазак „глодара 4“ омогућиће „глодару 900“ да безбедно ради током наредне године. Резултати би требало да буду видљиви већ током јануара.

М. Димитријевић

■ Симић, Пауновић, Јеремић, Гашовић, Анђић и Мијатовић

Ремонт „глодара 2000“
током децембра завршава
се овогодишњи круг
инвестиционих оправки на
„Тамнава-Западном пољу“

Рамене уз рамене с коповцима на терену

Првих дана децембра на „Тамнава-Западном пољу“ ремонтван је „глодар 2000“, један од највећих багера у Рударском басену „Колубара“. Реч је о комплексном послу на којем је био ангажован велики број људи различитих стручних профила. Овог пута посебну пажњу посветили смо „Металовој“ екипи за електромашински ремонт која је на терену стално, раме уз раме с колегама са копова, без обзира на временске услове.

До радилишта на „Тамнави“ кренули смо возилом за теренске услове из Погона за ремонт у Вреоцима. Требало нам је око тридесетак минута за пут који ови радници прелазе сваког другог дана, јер раде у две смене од седам до седам. Овај модел усвојен је као најефикаснији у овим условима и не важи једино за електричаре, који раде сваког дана прву смену. У моменту нашег проласка пут је био сув и проходан, што већ неколико дана касније, када је нападала огромна количина снега, сигурно није био случај. Ипак, верујемо да се нису изненадили, јер су нам рекли да су то услови на које су се навикли.

– У школи те нико није учио како да извадиш заглављена колица из блата – нашалили су се током вожње.

Бојан Анђић, руководицац радилишта и наш домаћин на терену, објаснио нам је да је „глодар 2000“ последњи багер који се ремонтује до краја ове године, а да након њега остаје још само „ведричар“.

Сазнали смо и да је, када је реч о „Металовој“ екипи, пракса да уз шефа и пословођу радова на свакој локацији буде од 30 до 35 бравара и отприлике 12 заваривача. Услови за рад су тешки, па ови радници имају бенефицирани радни стаж. Тај број људи довољан је да се заврши ремонт, али то подразумева да су сви мајстори обучени и искусни у том послу. Ипак, у тиму су често млади будући мајстори којима је, иако је реч о вредним и квалитетним људима, неопходна обука и надзор док се не оспособе да самостално обављају посао.

– Уз те „кадровске“ потешкоће које доноси смена генерација, на рад на терену много утичу и временски услови који су из дана у дан све неповољнији. То се одражава и на динамику послова на „глодару 2000“ на којима смо тренутно сви ангажовани – каже Анђић.

Да би неко био квалификован да води радилиште као што то ради Бојан, неопходно је минимум пет година искуства на терену. Он просечно дневно обави од 50 до 100 позива јер му је основни посао да на основу припремљене документације са пословођама одреди приоритетне задатке за сваки дан и да се, у вези са пословима који захтевају изналажење решења на лицу места, договара са надзорним органом копова. Такође, неопходна је свакодневна сарадња са „Металовим“ технолозима у радионицама. Задатак шефа радилишта је и да организује све што је потребно од механизације

на локацији, као и транспорт и монтажу спремне опреме. Све то подразумева сталну координацију велике групе од 50 људи.

■ Тимски рад

Дејан Мијатовић, електропословођа, радо нам је набројао све најважније послове из свог ресурса који су у овој ремонтној тури урађени на „глодару 2000“.

– С обзиром на то да је овај багер пре неколико година потпуно реконструисан када је реч о електроопреми, ове сезоне нисмо имали пуно посла и углавном смо пратили машинску службу. То подразумева развезивање мотора радног точка, мотора траке три и мотора кружног дела багера – објаснио је Мијатовић и додао да у својој екипи има укупно 12 електричара.

Причем о машинским пословима надовезао се Милован Јеремић, машински пословођа.

– Овог пута имали смо веома компликоване услове за рад, тешко смо се кретали по радилишту са алатом и механизацијом, па је за реализацију послова потребно тридесетак дана. Радили смо комплетан велики транспорт на радном точку, задизање самице, куглбан, централни левак, погонске бубњеви. Изведена је комплетна ревитализација траке два, демонтажа редуктора, траке три, контролисали смо погонске бубњеви и редукторе, задизали мали транспорт, извлачили кашике и куглбан на траци 4 – набројао је Јеремић.

У то колико је мајсторски посао на терену тежак уверили смо се и сами. „Ухватили“ смо моменат док је Милија Пауновић обављао аутогенско сечење „биксни“ за ушке радног точка. У томе му је помагао колега који је био задужен за заваривачки део акције. Он је завршио средњу школу за електричара за машине и опрему, али се преквалификовао у аутогенца и заваривача јер као електричар није могао да нађе посао. Ради већ девет година и каже да је задовољан.

■ Милија Пауновић

Свако ко је икада крочио на „Колубарине“ копове зна колико се тамо ретко срећу жене. Ова екипа има само четири жене које раде као алатничарке. Лако смо спазили Светлану Гашовић, како се по задатку креће међу покретним кућицама. Пратили смо је до њене алатнице, тражећи место на које можемо да станемо да поразговарамо, а да нам ципеле не остану у блату. Откључала нам је и показала скроман, али уређен простор са ситним алатом неопходним за мајсторије око багера. Светлана има 31 годину радног стажа и 11 година искуства на терену.

Масивни делови

На одређеном броју делова који због своје масивности и ситуације на терену не могу да се транспортују до „Металових“ радионица, ради се на самој локацији. На стање опреме доста утиче и то што багер ради у специфичним условима у јаловини, у блату, што се више хабају основни елементи радног точка. У „Металове“ радионице довозе се редуктори, бубњеви и колица транспорта. Без спољашњих утицаја кише и прашине, они се тамо много лакше сервисирају.

– Раније сам радила у радионицама „Метала“, у електровучи, али смо тамо постали технолошки вишак и онда је било – дај шта даш. Тако сам дошла овде – искрена је Светлана.

Каже да је, упркос томе што је посао тежак, задовољна колективом. Посао јој је да води рачуна о томе да све буде на свом месту и да се на своје место врати.

■ Потребна појачања

Неки од чланова „Металове“ екипе за електромашински ремонт са којима смо разговарали на терену кажу да своје „матичне“ радионице нису видели годинама, премештајући своје покретно насеље са система на систем и радећи инвестиционе оправке у целој „Колубари“. Између послова обично имају по два дана, што је време за које су у обавези да преселе своје мобилне гардеробере и алатнице, прилагоде се новим условима и локацији и упознају се са проблематиком ремонта машине која им долази према редоследу радова.

Ове године међу пословима истакли су се ремонт „глодара 9“, који није рађен неколико година, као и велики посао ремонта „глодара 5“, на којем је замењен радни точак и редуктор радног точка.

– Приводимо крају вишемесечни посао на „глодару 4“ који је модернизован и на коме је замењена комплетна електроопрема, за шта је био задужен „Металов“ Погон за ремонт, док је машински део послова радио Погон за монтажу. Тиме ће сви предвиђени ремонти машина и справа на коповима ове сезоне бити завршени – рекао је Владимир Симић, управник ремонтне на терену, оцењујући да је потребан пријем нове радне снаге, како би се радови и убудуће одвијали истим интензитетом.

М. Пауновић

Добра инфраструктура услов за напредовање

Приводе се крају радови
на северној обилазници
и измештају цевоводи.

Багер се креће по доброј
траси и одлагалиште је на
стабилнијем терену, па се у
зиму улази у бољој ситуацији
него прошле године

Првих дана децембра на површинском копу „Радљево“ приводела се крају изградња северне обилазнице, што је један од важнијих пратећих послова којима се обезбеђује несметана производња у наредном периоду. Према речима Владимира Петковића, директора копа, завршено је асфалтирање и урађени су мостови, а преостало је да се направи прикључак на пут од водовода у Каленићу према копу и уреди излаз на пут Радљево–Бргуле. Реч је о последњих 50 метара.

– С обзиром на то да се излази на јавни пут, за тај део посла задужена је општина Уб и очекујемо да ћемо прикључак на главни пут имати већ на пролеће. Нама на копу то је значајно због прекопавања немачког плаца. Такође, у овом моменту у току су и завршни радови на изградњи новог монтажног плаца, што је посао за који је задужен „Грађевинар“. Рок за завршетак је фебруар 2022. године, мада постоји реална могућност да све буде спремно и раније – рекао је Петковић.

Директор копа додао је да добро напредују изградња пута кроз коридор, као и измештање два цевовода питке и сирове воде и два цевовода из језера Кладница. Тај пут је за „Радљево“ веома важан, јер ће бити веза од Дробилане до Радљева – Новог насеља.

– Сви ови послови ређају се само са једним циљем – да се што пре дође до угља. Испомоћ у виду појачања механизације добро би нам дошла, а посебно би значило када бисмо у рад уз наш багер укључили бандваген. Имамо информацију да ће са „Поља Д“ на наш коп доћи одлагач и то ће нам значајно олакшати рад, јер ће се ширина копања са 70 метара повећати на 150 метара – истакао је Петковић.

Петковић је додао да је багер већ ушао у један део немачког плаца, који је у великој мери рашчишћен.

– Траса нам је за сада добра па, иако имамо потешкоће са водом, успевамо све да решавамо у ходу. Имамо пумпе и код погонске станице и код повратног бубња, па воду усмеравамо ка обе. На појединим местима у зони немачког плаца почели смо да дохватимо и до угља. Када је о одлагалишту реч, и ту смо у нешто бољој позицији него пред прошлу зиму. Оно је сада на стабилнијем терену, радимо класично закипавање висинских и дубинских блокова, имамо померање траке, тако да у

Одводњавање

Приликом израде пројекта копа, као засебна целина урађен је пројекат „Одводњавање површинских и подземних вода“ под вођством проф. др Владимира Павловића са Рударско-геолошког факултета, у сарадњи са проф. др Томиславом Шубарановићем, проф. др Душаном Полочићем, као и читавим стручним тимом. Та решења обезбедиће сигуран терен за експлоатацију на дуже стазе.

■ Владимир Петковић

зиму улазимо у бољој ситуацији – рекао је Петковић и додао да неке веће технолошке захвате не очекује у скорије време.

■ Годишњи капацитет седам милиона тона

Крај године и чињеница да багер сигурним корацима иде ка првим количинама угља, прилика су да подсетимо да су експлоатационе резерве у оквиру овог површинског копа процењене на око 395 милиона тона.

– Пројектовани годишњи капацитет износи седам милиона тона лигнита. Како коп „Тамнава-Западно поље“ раније завршава свој радни век, отвара се могућност да се са механизацијом са „Радљево“ откопава и у његовој западној косини, тако да ће те количине бити и веће. Наиме, у тој завршној косини има око 18 милиона тона угља, што значи да су укупне количине лигнита који се може копати 413 милиона тона. С друге стране, уколико би годишњи капацитет копа

„Радљево“ остао седам милиона тона угља, његов предвиђени радни век је 59 година – објаснио је Дејан Сабов, главни рударски инжењер Организационе целине „Пројект“.

Сабов је уз пет рударских, два машинска, четири инжењера електротехнике, три геолога, једног инжењера грађевине, једног архитекту и једног економисту, био водећи пројектант на изради Главног рударског пројекта за „Радљево“.

Месне заједнице које ће бити обухваћене развојем копа „Радљево“ су Каленић, Радљево (у четвртој години рада), Бргуле (у петој), Шарбане, Стубленица и Паљуви. Од њих једино ће Радљево бити комплетно откопано. Укупна површина земљишта које ће, према плановима, бити експроприсано износи 436 хектара. У овом моменту, експроприсано је 60 домаћинства и шест станова, и додељено 15 плацева у насељу Мургаш.

■ Производни и људски ресурси

– Млади коп напредоваће у правцу исток–запад. Као део тог процеса биће измештени бројни инфраструктурни објекти (путеви, водовод, далеководи). Први који ће се наћи на удару је асфалтни пут Каленић–Јабучје, који повезује управну зграду „Тамнава-Западног поља“ са зградом на видиковцу за смештај радника тамнавског угљенокопа. Због тога се ради први крак северне обилазнице око будућег копа „Радљево“, по северној граници, који ће повезати Каленић са остатком општине Уб (Бргуле, Шарбане и Уб) – појашњава Сабов.

Он напомиње да ће паралелно с тим бити рађен још један асфалтни пут кроз коридор „Тамнава-Запад“, ширине шест метара. Он ће повезати тамнавску управну зграду са насељем за смештај радника на видиковцу. Дужина те деонице је око четири километра и биће завршена до средине следеће године.

Према главном рударском пројекту, предвиђено је да на копу „Радљево“ раде два БТО система, два угљена система, систем за међуслојну жаловину, помоћна

■ Дејан Сабов

механизација и два дрегљајна. Док та опрема не буде комплетирана, како је пројектом и предвиђено, ископавање је почело опремом која је допремљена са површинског копа Поље „Д“ – багером, одлагачем (бандвагеном) и три транспортера за траку, укупне дужине 2,5 километара.

– Овај коп у пуном капацитету запошљаваће око 1.200 радника. Предвиђено је оснивање седам радних јединица и то: Оператива, Припремни радови и експлоатација дрегљајна, затим БТО системи, Угљени системи, Одводњавање, Превентивно машинско одржавање и Превентивно електроодржавање – напоменуо је Сабов.

Док не буде изграђена управна зграда, запослени су смештени у постојећим објектима ТЕ „Колубара Б“. Пројекте за изградњу објеката који ће, условно речено, опслуживати коп „Радљево“ (управна зграда, диспечерски центар, ватрогасна станица, радничко насеље) урадиће такође „Пројект“.

Р. Лазић

■ Северна обилазница

Транспорт, ремонт

Јануар: Колубарски рудник лигнита 2021. годину започео је најбољим вестима. Испуњен план производње од 30 милиона тона угља за 2020, једну од најтежих година, у којој је пандемија коронавируса погодила свет и Србију, најбољи је показатељ стабилне производње у Рударском басену „Колубара“. Четврти пут у историји „Колубаре“ произведено је 30 милиона тона лигнита у једној години.

Фебруар: У ноћи између 2. и 3. фебруара, после тачно 60 година рада, завршена је експлоатација угља на Пољу „Д“, заустављањем БТУ система предвођеним „глодаром 7“.

Већ на велики празник Сретење и Дан државности овај багер почео је да копа угаљ на новој локацији на Пољу „Ц“. Рудари и стручњаци „Колубаре“ за само десет дана завршили су транспорт багера изузетно захтевном трасом дугом више од 12 километара из зоне Вреоца, и омогућили да почне с радом у зони Барошевца. Рударским „Срећно!“ издата је команда за покретање ове масивне рударске машине.

Март: Након пет месеци рада, успешно је завршена израда линије бунара намењених предводњавању „Тамнава-Западног поља“. Систем који чине два бунара за водоснабдевање лоцирана на западној косини и седам бунара смештених у фронту рударских радова у зони ретензије „IVa“ на Дубоком потоку, као и 2.800 метара цевовода изграђен је са циљем да буде обезбеђена сува средина за сигуран рад рударске механизације на највећем „Колубарином“ копу.

Април: Судећи према производним резултатима забележеним током прва три месеца 2021. године, Поље „Г“ успешно је испратило зиму. Премашени планови већ за први квартал ове године показали су колико су залагање и рад сваког запосленог важни за стабилно одвијање производње током пандемије. Са овог угљенокопа већ четири године свакодневно пристиже лигнит изузетног квалитета, који је чак и до 8.500 kJ.

Мај: У првој половини маја почела је уобичајена сезона ремонта на угљеним линијама тамнавских копова и у погону Дробилане, а касније су уследили радови на угљеним системима на коповима источног дела басена. У инвестициону годишњу оправку први је ушао „глодар 5“ на „Тамнава-Западном пољу“, а затим багери „глодар 1“ „ведричар“, као и „глодар 2“ који производи угаљ на Пољу „Г“. Као и увек главни носилац ремонтних активности био је „Метал“. Квалитетно урађени ремонтни резултат су добре сарадње стручних служби, и искуства и знања бројних мајстора.

По завршетку ремонтних активности на системима за производњу на тамнавским коповима, уследили су ремонтни опреме на коповима у источном делу рударског басена, као и у производним погонима „Прераде“.

Јун: Половином године на „Тамнава-Западном пољу“ према плану обављене су инвестиционе оправке на линијама угљеног система. „Глодар 5“ након детаљног прегледа и сервиса враћен је у производњу у предвиђеном року, док су послови на „ведричару“ и „глодару 1“ настављени и у току јуна. Продужени ремонт „ведричара“ био је најважнији посао за запослене са „Западног поља“ и из „Метала“ јер су обавили захтеван ремонт кугличне стазе. У овом периоду кратак „предах“ имао је и „глодар 7“ у источном делу басена у виду стандардних сервиса које су обавили радници „Метала“.

ГИ И НОВИ ПРОЈЕКТИ

Јул: Завршене редовне инвестиционе оправке „Прерадиних“ погона Сушара, Мокра сепарација и Топлана обезбедиле су њихов стабилан рад током остатка године. Аутоматско вођење технолошког процеса производње у Радној јединици Топлана и уградња најсавременије опреме којом ће се модернизовати систем за надзор и управљање технолошким процесом, капитална је инвестиција која је завршена средином јула, када је и систем пуштен у производњу.

Август: Пред крај лета дошао је ред и на ремонт најстаријег багера у „Колубари“ „глодара 1“ на Пољу „Б/Ц“ који је обухватио обимне послове, али и захвате који су се изводили први пут од укључења овог багера у производњу, давне 1966. године. Замењене су све међуормарске везе у електропостројењу, као и начин управљања погона великог транспорта, где је уместо погонских генератора уграђен модернији систем, односно регулатори.

Септембар: Захваљујући преданом раду и упорности запослених, на корак од коначног изгледа површинског копа „Радљево“ стигло се само две године после почетка и историјског преласка багера „глодар 10“ са једног копа на други. Након завршене реконструкције система „десетка“ је заузела своју нову позицију, на северној страни откопа, са задатком да почне са копањем ка немачком плацу, како је и предвиђено планом. Такође, на најмлађем „Колубарином“ копу почели су радови на изградњи диспечерског центра.

Октобар: Како су производња зелене енергије и заштита животне средине високо на листи приоритета „Електропривреде Србије“, у сарадњи са америчком компанијом „Е3 интернешнел“, успешно је покренут пројекат брзорастућих засада врба на ободу површинског копа Поље „Г“. Циљ овог програма је употреба некоришћеног земљишта које би знатно могло да унапреди квалитет ваздуха кроз косагоревање дрвног материјала са угљем.

Новембар: Ради одржавања континуитета производње у колубарском рударском басену реализује се значајна инвестиција контроле отицања поплавних вода која ће омогућити заштиту и напредовање површинског копа Поље „Е“. Јесен су обележили радови на изградњи брана „Бистрица“ и „Трбушница“, који у оквиру друге фазе регулације реке Пештан, напредују и одвијају се под стручним, пројектантским и археолошким надзором. Ови послови део су ширег пројекта који обухвата и изградњу брана и ретензија „Крушевица“, „Даросавица“ и „Рудовци“, као и изградњу Јужног ободног канала. Објекти чија је изградња планирана у оквиру ширег система одбране заштитиће Поље „Е“ од стогодишњих великих вода из целокупног слива реке Пештан.

Децембар: Почетак зиме у „Колубари“ протекао је у знаку припрема за велики транспорт три рударске машине са некадашњег Поља „Д“ на простор копова у западном делу Рударског басена „Колубара“, најпре на површински коп Поље „Г“. Током три дана пут до нове локације прећи ће багери „глодар 4“, „одлагач 1“ и одлагач ArsB 3000x50, познатији као „костолачки одлагач“. Током транспорта овај трио мораће да пређе преко локалног пута Велики Црљени–Вреоци–Лазаревац, индустријских пруга ТЕ „Колубара“ – Сушара и Сушара – Железничка станица, железничке пруге Београд–Бар и железничке пруге за транспорт угља до термоелектране „Никола Тесла“ и Ибарске магистрале.

После 60 сезона, ово је прва зима у којој нас неће грејати угаљ са копа који је заслужено добио почасно место у рударској историји

Бацили смо камен, ви га достигните!

Завршетак експлоатације угља на Пољу „Д“ један је од догађаја који је у Рударском басену „Колубара“ обележио изазовну 2021. годину. Замало баш на његов 60. рођендан, у ноћи између 2. и 3. фебруара, тачно у четири сата стали су багери на површинском копу који је обележио нашу рударску историју. Остаће упамћен не само по импозантних 565 милиона тона угља и откопаних и одложених готово 1,5 милијарде кубика откривке већ и по невероватним људима који су својим тешким радом током низа деценија доказали да за њих нема немогућег.

Докле ће се стићи тешко је могло и да се замисли те давне 1961. године. Испоставиће се да је баш та тачка у хронологији времена свету и Србији донела неке од промена које су имале одјека и деценијама касније. Те године је Америка прекинула дипломатске односе са Кубом, саграђен је Берлински зид, у Београду је одржан први Самит несврстаних, Иво Андрић добио је Нобелову награду за књижевност, а Јуриј Гагарин, 12. априла, облетео је Земљу.

У брдовитој Шумадији, на пространој ливади, само дан после тог историјског догађаја, „родило се“ Поље „Д“, површински коп чији би вагони са угљем, хипотетички израчунато, могли више од три пута да обиђу овај наш трећи камен од Сунца.

Почетак је био и више него тежак. Како су стари рудари причали, није било малтене ничега. Полазило се од прозивнице код једног усамљеног дрвета клена, радило без радионице и алата. Али, посао је морао да се заврши, што су они редовно и чинили.

Те године је изграђен и први електрообјекат, трафостаница 35/6 kV. Уз велики труд 229

■ До септембра 2014. ископано пола милијарде тона угља

радника ископано је 109.300 кубика откривке, што значи да је сваки радник ископао 477 кубика јаловине. Одвожена је локомотивама и вагонима. А с обзиром на то да су имали само један булдожер, већина шина је постављана ручно. Па ипак су јаловину почели да одвозе два дана пре планираног.

Експлоатација угља почиње 1966. године, када је произведено 174.153 тоне угља и откопано 2,4 милиона кубика откривке. Радило се уз помоћ оскудне механизације, „марионима“, багерима типа „Линк Белт“ и ЕШ-евима.

Управо ЕШ-ом, о који су уместо шампањаца разбили флашу ракије за срећу када су кретали, ископана је прва тона угља. То је изазвало велико одушевљење и дало им снагу да превладају све

тешкоће. Током прве године рада угљеног система запослено је већ 473 радника. Три године касније производња достиже 1.496.959 тона лигнита, док резултати на јаловини премашују десет милиона кубика.

Интересантно је нагласити да је Поље „Д“ отворено управо у тренутку када су многи у Европи због ниске цене нафте предвиђали крај експлоатације угља. Управо тих година, углавном сопственим средствима предузећа, у нашој земљи дошло је до великих улагања у развој површинске експлоатације лигнита. Развој копова доводи и до гашења јамске експлоатације у „Колубари“.

Први замах копа успорен је већ крајем шездесетих, па је уследио период који је обележила велика криза у

производњи струје и угља. Делом је до тога довела лоша кадровска структура у тадашњем Комбинату „Колубара“ – недостајали су рудари и инжењери, а већи број запослених није имао положене стручне испите. Ипак, уз минималну помоћ државе, а велику пожртвованост и посвећеност колектива, 1971. године достиже се производња од четири милиона тона угља и око 13 милиона кубика откривке. Управо почетком седамдесетих изграђени су стални и привремени објекти, трафостанице, далеководи, телефонске централе и саобраћајнице, а дограђен је и монтажни плац, па је прва криза успешно превазиђена.

Поље „Д“ је први „Колубарин“ површински откоп на којем се производња угља и откривке одвијала на модеран начин, системом трачних транспортера. Критичне ситуације решаване су сопственим иновацијама или у сарадњи са стручњацима

Багер окићен јоргованом почео да „копа“ историју

Остала су записана сећања Лазара Смиљанића, првог управника Поља „Д“. – Тај 13. април био је ведар и сунчан, багер и булдожер окићени јоргованом, а терен благо заталасан и местимично обрађен пољопривредним културама. На терену је одржан и први производни састанак, под бандером, првом управном канцеларијом Поља „Д“. Трајао је кратко и одмах је дат знак да радови могу да почну. Булдожер за чијим су командама седели Живомир Бранковић Труман и Ануша Садик закопао је прву бразду. Погледао сам на сат – било је тачно девет сати и 37 минута. Изљубили смо се и узвикнули: Поље „Д“, срећно!

■ **Детаљ са свечаности поводом десет година рада**

техничких факултета и научних института.

Из године у годину производни резултати су расли – на пет, седам, да би 1979. године било ископано десет милиона тона угља и откривено више од 30 милиона кубика откритке. У том периоду долази до значајног развоја друштвеног и личног стандарда запослених.

У „Колубари“ су способљени кадрови за самостално руковање модерном рударском механизацијом, али су истовремено обучени и радници за одржавање опреме, ремонте и израду појединих делова багера. Добро организоване службе и припадајуће радионице само су повећавале продуктивност копа, о чему говори и податак да је годишње на њему остваривано више од 4.500 сати ефективног рада. На овом, „школски“ организованом копу, временом је створен изузетан стручан кадар.

У зависности од потребе за производњом струје у Србији, Поље „Д“ се развијало у више фаза, константно повећавајући капацитет. Тако се откопане количине лигнита са десет, пењу на 12, 15 и 16 милиона тона годишње. У Рударском басену „Колубара“ овај коп је годинама давао више од половине годишње производње угља. Највећа производња угља од готово 16 милиона тона забележена је 1990. године.

Ипак, исцрпљеност лежишта, као и велики број условљених реконструкција (које су увек огромен и захтеван посао, јер

не постоји део опреме који је лакши од тоне) почели су да узимају свој данак. Неповољни услови за експлоатацију, али, првенствено, проблеми у поступку експропријација довели су до пада производње, тако да је током 2012. и 2013. године на овом копу тешком муком остварена производња од око седам милиона тона угља.

Након великих поглава у мају 2014. запослени на Пољу „Д“ још једном су показали зашто је њихов коп годинама био окосница површинске експлоатације у Србији. Захваљујући јакој кадровској структури и техничкој и стручној поткованости остварен је наизглед немогућ подухват – БТУ и БТС угљени системи

у року од десет дана били су поново у погону, спремни за рад. Управо тог месеца, док се још водила борба са санирањем последица поплаве, остварена је производња од око милион тона лигнита.

Крајем септембра исте године забележен је још један изузетан производни резултат – пола милијарде тона ископаног лигнита. У годинама које следе, док се приближавао неумитном експлоатационом крају, са својих пет јаловинских, два угљена и системом ЕШ-ева, овај „Колубарин“ исцрпљени горостас и даље је остваривао тражене билансе.

Када се осврнемо уназад и погледамо све чиме је овај коп допринео бољитку своје

земље и њених грађана, не можемо да се не упитамо како је то било могуће. Нарочито уколико се има у виду да је само лежиште представљало константан изазов, небележен у површинској експлоатацији. Многи се слажу да су кључ успеха били оптимална организација технолошког процеса, одлично одржавање опреме, способност да се проблеми решавају на лицу места, рационално инвестирање, а пре свега изузетна мотивисаност људи способних да креирају при планирању и да успешно реализују планирано. Људи који су своју личну срећу у доброј мери поистоветили са судбином овог копа.

Опште је познато да се деценијама смена предавала речима: „Бацили смо камен, ви га достигните“ што је значило да су оборили рекорд претходне смене. Било је година у којима се чизме и по шест месеци нису скидале. Било је свађа од којих је звечала и катарка багера, било је радости и плача, а нажалост, било је и оних који су ту изгубили животе. Прошло је много зима и снегова, магле и киша. Било је много посета виђених људи кроз деценије рада. Било је ручева и безброј ноћних смена и тешких реконструкција. Било је врелих лета, усијаних глава и мудрих савета старих колега.

Као ниједан пре и после, волело се Поље „Д“. Имало је и зашто.

Д. Весковић

■ **Цртица из историје – Миодраг Петровић Чкаља у посети рударима**

Осигурање – пријатељ у невољи

Предвиђена је обавеза руководиоца погона да пријаве сваку штету насталу на имовини којом располажу, што значи да је практично на њима одговорност за ефикасност спровођења самог уговора о осигурању

У огранку РБ „Колубара“ усвојена је нова процедура „Управљање пословима осигурања имовине и лица у РБ Колубара“. Реч је о документу којим су допуњене постојеће процедуре „Електропривреде Србије“ којима се регулише ова област. О новинама које су уведене разговарали смо са Гораном Ђорђевићем, руководиоцем Службе осигурања имовине и лица у РБ „Колубара“:

– Сва „Колубарина“ имовина је осигурана за случај остварења ризика који се могу јавити у производном процесу. Оштећења имовине се дешавају из различитих разлога али, без обзира на узрок, преко осигурања ефикасно надокнађујемо штету која је настала, и тако оштећено средство замењујемо неким новим или поправљамо кварове. Важно је напоменути да осигурање није одржавање, већ оно покрива само непредвиђене ризике који нису редовни у пословању и омогућава нам да штету санирамо без негативног утицаја на билансе. Најдрастичнији примери оваквих ситуација су пожар у Сушари који је био 2010. године и поплаве које су се десиле 2014. године – наводи Ђорђевић.

Он каже да је новом процедуром предвиђено да су сви руководиоци погона

Исправка

Ненамерном грешком у претходном броју листа „ЕПС Енергија Колубара“ у тексту под насловом „Усавршавање је важан део посла“ написано је да је Никола Живковић први инспектор заваривања у „Металовом“ Погону за ремонт. Међутим, тачна информација је да је први инспектор заваривања Драгана Матијашевић, која је сертификат добила 2006. године. Извињавамо се госпођи Матијашевић и свим читаоцима.

■ Део Службе осигурања РБ „Колубара“

обавезни да, преко одређених образаца, пријаве сваку штету насталу на имовини којом располажу.

– То значи да је практично на њима одговорност за ефикасност спровођења уговора о осигурању, који је склопљен са конзорцијумом осигуравајућих кућа у коме су „Дунав осигурање“, „Делта Ђенерали“ и ДДОР Нови Сад. Служба осигурања не улази у узроке настанка штете у смислу одговорности, већ само процедурално подноси захтеве ради остварења права по уговору о осигурању. Штету не можемо да наплатимо док она није пријављена, а за то су сада задужени руководиоци погона којима је имовина поверена на управљање – појашњава наш саговорник.

Оно што је посебно важно јесте осигурање запослених у „Колубари“, које је, оцењују у Служби осигурања, на значајно вишем нивоу у односу на остатак српске привреде.

– Послодавац се заложио да запосленима пружи адекватну заштиту не само у случају повреде на раду већ и када је реч о повредама ван рада, али и у случајевима као што су одређене болести, здравствене интервенције, па и у случају природне смрти. У таквим ситуацијама сви наши запослени имају право на финансијску накнаду, односно помоћ коју је послодавац обезбедио код осигуравајуће куће „Дунав осигурање“ – наводи Ђорђевић.

„Колубара“ је осигурала запослене од инвалидитета 24 часа, што значи да право на накнаду имају без обзира на то да ли су се

повредили на послу или ван радног места, уз поштовање одговарајућих процедура пријаве. Осигурана сума је два милиона динара по актуелном уговору, што значи да уколико неко доживи повреду која је довела до 100 одсто инвалидитета, он има право на накнаду од два милиона. За случај да му се деси нека лакша повреда са десет одсто инвалидности, остварује право на накнаду од 200.000 динара. У случају да услед повреде дође до смрти запосленог, његова породица према овом уговору остварује право на надокнаду од милион динара.

Поред тога, постоји и животно осигурање запослених 24 сата, што подразумева осигурање и за случај природне смрти. У том случају наследници као неку прву помоћ имају право на накнаду од 300.000 динара.

Од 1. септембра 2019. закључена је нова врста уговора која се односи на осигурање запослених у случају настанка тешких болести и неопходне хируршке интервенције. Након извршене операције радник има право да поднесе захтев за накнаду који износи максимално 250.000 динара, а исплаћује се у зависности од типа и тежине операције.

Најефикаснији начин остварења права на наплату осигурања за запосленог је да се обрати надлежном одељењу осигурања у огранку. Тиме ће избећи бројне проблеме који се могу јавити уколико се обрате директно „Дунав осигурању“. Када се преда пријава, о поступку даље одлучује „Дунав осигурање“, и о томе обавештавају директно запослене.

М. Радосављевић

Преплитања визуелног и вербалног

Нема правила. Када инспирација дође, важно је направити белешку. Мисао је танана и тешко је сетити се стиха ако се не забележи. Све може бити тема, али водим рачуна да не одем у баналност и неукус – каже свестрани уметник

Поезија, карикатура, поезија – стваралачки је пут Ненада Карића Карелија, Лазаревчанина који је недавно објавио прву збирку песама „Ослушни срце“. Преласци из сфере поезије и афоризама у област карикатуре и обратно обележили су његов креативни рад протеклих деценија.

Више од стотину тематски врло различитих песама распоређено је у шест циклуса збирке. Карић пише о знаменитим Србима, завичају, породици, љубави и модерном животу. Дobar део текстова прожимају патриотски тонови и дух традиције. Карели опева природу и историју Србије. Стихови чувају и Живојина Мишића, Милунку Савић, лазаревачку Спомен-костурницу, Ћеле-кулу, Ибар и Копаоник. Песме се крећу од духа усменог стваралаштва преко оних о мушко-женским односима с еротским моментима до социјалних песама које често проистичу из локалног миљеа. Пошто у РБ „Колубара“ ради од 1987. године, а већ десетак година обавља послове електричара у трафостаници 110/35 киловолти у Вреоцима, у збирци су се нашле и песме о колубарској свакодневици.

– У стварању нема правила. Када инспирација дође, важно је направити белешку. Мисао је танана и тешко је сетити

Пут ка публици

Промоција збирке „Ослушни срце“ одржана је крајем новембра у Библиотеци „Димитрије Туцовић“ у Лазаревцу, која је и издавач. Карелијеве стихове су читали Јелена Цвијетић и Александар Карић, глумци Пулс театра. Промоцију је пратила изложба оригиналних рукописа песама.

■ Ненад Карић Карели

се стиха ако га не збележите. Писање је за мене изазов и веома ме испуњава. Мотиви су свуда око нас. Све може бити тема, али водим рачуна да не одем у баналност и неукус. Занимају ме вредности попут лепоте, доброте или поштења и не у смислу да сам ја њихов носилац, већ као тежња – објаснио је Карић, који је и дизајнирао збирку.

Песме су настајале протеклих година. Неке је писао у једном даху, а неким се враћао и дорађивао их. Трећина песама је писана и за певање. Дечје песме нису се концепцијски уклопиле у збирку.

Карикатуром, другим видом изражавања, Карели је почео да се бави средином деведесетих година. Радове је објављивао у дневним, недељним и локалним новинама. Слао их је на конкурсе и освајао награде. Учествовао је на групним изложбама, али приређивао и индивидуалне изложбе, углавном тематске. Данас их ради спорадично.

– Карикатура треба да буде јасна, ефектна и оригинална, да има поруку и дубину мисли. Ако је и духовита и ако све то постигнете у једном раду, успели сте. Наоко једноставна, а заправо комплексна. Не мора да буде смешна. Иако је мало начина да се тако оштро у једном кадру нешто каже, овај начин исказивања аутору даје слободу и ширину. Карикатура у новинама је хронологија догађаја, па сам се више усмерио на ону која ће и после 20 година причати своју причу – објаснио је Карић, истичући да неке ствари, попут вере или породице, не треба дирати.

М. Караџић

Племенитија стварност

У Културном центру „Хаџи Рувим“ у Лајковцу 21. децембра биће отворена изложба карикатура посвећена првенствено Колубарској бици и Првом светском рату. Реч је о 27 радова које је Карић поклатио лазаревачкој Библиотеци. – Карикатура не мора да извргава руглу, то је погрешно схватање. Може да оплемени, да укаже на праве вредности, да вас емотивно дотакне. Пошто је тема Колубарска битка, истичу се праве вредности тог догађаја који је обележио ово поднебље и српску историју – појаснио је Карић.

Траговима предака

Последњег дана у новембру ученици четвртог разреда ОШ „Кнез Лазар“ обишли су културно-историјске споменике у Лазаревцу који чувају успомену на Колубарску битку. Обилазак је реализован у оквиру програма „Шетам и причам: Траговима Колубарске битке“. Организовали су је Удружење „Дечја културна географија“ и Библиотека „Димитрије Туцовић“. Циљ прве шетње је упознавање основаца са историјом колубарског краја.

М. К. // Фото: Н. Ђуровић

Вакцинација – одговорност према човечанству

Без иједног озбиљног
нежељеног ефекта,
имунизацијом је
до сада обухваћено
готово 48.000 људи

Пандемија коронавируса обележила је живот и у 2021. години. Терет борбе поново су понели здравствени радници, који су и овог пута оправдали епитет хероја у белом. Појава вакцине и добар одзив на вакцинацију на самом почетку накратко су улили наду да ћемо се вратити нормалном животу. Ипак, већ крајем лета, због нових сојева вируса, неодговорног понашања и недовољно вакцинисаних грађана, број оболелих од ковида поново је почео вртоглаво да расте, да би током октобра премашио све до сада забележене рекорде. Пред почетак зиме, Европа страхује и пооштрава мере у одбрани од новог соја, док Србија, рекло би се у предању, дневно бележи више од 1.000 заражених и око 50 преминулих у једном дану.

Од почетка пандемије у ковид амбулантама Дома здравља „Др Ђорђе Ковачевић“ у Лазаревцу тестирано је 37.597 грађана, од којих је 10.890 било позитивно на коронавирус. Током септембра, октобра и новембра дневно је прегледано између 120

и 140 људи, а било је дана и са више од 300 прегледа. На лечење у ковид болнице у Београду највише је упућивано током октобра.

– Најтеже је било у недељи између 11. и 17. октобра. Тада је само за два дана на лечење у ковид болнице упућено 28 људи. Од јануара до почетка децембра ове године регистровано је 9.113 позитивних случајева. Најмањи број од 10 заражених забележен је у јуну, а највећи у септембру, када је било 1.952 позитивна пацијента. Од почетка пандемије коронавирус је потврђен код 125 здравствених радника са територије лазаревачке општине – каже за наш лист Љубиша Анђелић, координатор за вакцинацију и сарадњу са Градским заводом за јавно здравље у Београду.

Почетак масовне имунизације обележио је почетак ове године, па је тако међу првих 300 пунктова у Србији био и пункт за вакцинацију лазаревачког Дома здравља. У складу са интересовањем грађана број пунктова је повећаван, а због бољих услова и веће безбедности, вакцинација је била организована и у старој хали Спортског центра, као и на терену, у амбулантама у месним заједницама. Све време имунизацијом су обухваћени и тешко покретни, непокретни или стари људи. У њихове домове одлазе лекар и медицинска сестра или техничар који најпре обаве преглед, а онда вакцинишу пацијента. До почетка децембра на територији наше општине првом дозом вакцинисано је 19.661 особа, другом 18.685, а трећом дозом 9.516 људи. Највише интересовања било је за

Синофарм, чак три пута више него за остале три понуђене вакцине.

– Највећи утисак је да од 47.862 дате дозе нисмо имали ниједан озбиљан нежељени ефекат. Углавном је то слабији бол у руци, благо повишена температура и малаксалост. Такође, 80 одсто упућених у ковид болнице било је невакцинисано. Надали смо се да ћемо имунизацијом пандемију довести до краја. Међутим, да бисмо у томе успели, неопходно је да одређени број становништва буде комплетно вакцинисан. У борби против коронавируса вакцинација није само одговорност према самом себи, већ и према читавом човечанству – наглашава Анђелић.

Поред лабораторије и ковид амбуланта, Одељење радиолошке дијагностике директно је укључено у ланац првог контакта и дијагностику ковид инфекције. Захваљујући савременој опреми и максималном ангажовању запослених, становници лазаревачке општине све процедуре обављају у што краћем року.

– На срећу, непосредно пред избијање пандемије добили смо нови, дигитални рендген апарат, који је нам је омогућио да веома брзо дођемо до комплетне и прецизне дијагностичке слике. Кроз

Ковид пацијенти у старом Породилишту

– Борба са пандемијом траје скоро две године. Нажалост, ово није прва пандемија са којом се човечанство сусреће, али је специфична по различитом испољавању болести, непредвидивом току и исходу. Ми као Дом здравља смо, уз помоћ државних и општинских институција, и пре свега захваљујући крајњим напорима запослених успели да омогућимо збрињавање свих људи сумњивих на ковид инфекцију, лечење позитивних и упућивање тежих пацијената у ковид болнице.

У циљу унапређења квалитета пружања здравствених услуга у ковид систему већ за седам до десет дана сви прегледи обављаће се у просторијама старог Породилишта. Уложена су знатна средства да би се обезбедио посебан улаз и ове просторије средиле тако да омогуће боље услове за рад са пацијентима.

Наглашавам да, и поред рада у ковид систему знатног броја запослених, све наше службе и теренске амбуланта раде нормално – рекао је директор ДЗ „Др Ђорђе Ковачевић“ др Јован Милојевић.

■ Средином децембра коначно су се смањиле гужве у ковид амбулантама

Одељење радиологије дневно прође и преко стотину пацијената. Заједно са колегама поносни смо на чињеницу да, упркос огромном обиму посла, пацијенти који су суспектни на ковид све процедуре обављају у једном дану – од прегледа лекара, преко лабораторијских анализа, до рендгенског снимка очитаног од стране специјалисте радиологије. Упала плућа изазвана коронавирусом је потпуно атипична, са тешком клиничком сликом која се веома брзо развија. Због тога смо се трудили да дамо што прецизнију слику и дијагнозу, јер највећа опасност ковида су честе атипичне форме болести – каже др Милан Миловановић, специјалиста радиологије и заменик директора Дома здравља „Др Ђорђе Ковачевић“, наглашавајући да за скоро две године пандемије на Одељењу радиологије, захваљујући огромном ангажовању медицинског особља, нису били запостављени ни остали пацијенти.

Искуства лекара и научна сазнања све више потврђују да је ковид 19 веома подмукла болест. Инфекција оставља последице на цео организам, па се пацијентима све чешће дијагностикује постковид синдром, који се не догађа само особама које су прележале тежи облик болести.

– Ковид инфекција доводи до пролонгираног имунолошког одговора организма, што узрокује појаву симптома који трају недељама или чак месецима. Већина оболелих успешно савлада инфекцију, али све више људи има последице у виду дуготрајног губитка или измењености чула укуса и мириса, константног умора, малаксалости, бола и стезања у грудима, лупања срца, поремећаја памћења и концентрације... Примећена су и бројна психијатријска стања, попут деменције, анксиозности, депресије. У најдраматичнијим случајевима долази до плућне емболије или можданог удара. Здравствени системи широм света почели су да формирају

мултидисциплинарне тимове стручњака који ће бринути о болесницима са постковид синдромом да би им омогућили целовит дијагностички приступ, правовремену превенцију компликација и оптимално лечење – објашњава за лист „ЕПС Енергија Колубара“ др Дејан Живић, специјалиста интерне медицине, који је недавно именован за координатора рада ковид амбуланти у лазаревачком Дому здравља и додаје да се у циљу пружања још квалитетнијих медицинских услуга нашим суграђанима, као и бољих услова за рад здравственог особља, у наредном периоду очекује измештање амбуланти у просторије старог Породилишта.

На умор и исцрпљеност медицинских радника у сталној борби против коронавируса указано је више пута. У тешким биткама за људске животе у ковид болницама у Београду учествовали су и лекари, медицинске сестре и техничари Дома здравља „Др Ђорђе Ковачевић“.

■ Мирјана Петровић

– Поносни смо на наше медицинске сестре и техничаре који раде у ковид болницама. У почетку из Арене, касније из других болница, а сада из Батајнице, они су понели епитете најспретнијих и најбољих. Није било лако организовати рад свих служби у Дому здравља у ситуацији када нам је 18 сестара и шест лекара ангажовано у ковид болницама, а 20 посебно обучених медицинских сестара ради на пи-си-ар тестирању у ковид амбулантама. Наши лекари и техничари радили су и на вакциналним пунтовима у „Беоекспо центру“ и на Сајму. Од свих београдских општина једино је наш Дом здравља имао организован превоз за запослене који су радили у ковид болницама. Притом, максимално смо се трудили да одржимо систем примарне здравствене заштите, како би остали пацијенти који болују од других болести имали сву потребну пажњу – каже Сузана Стоисављевић, менаџер и главни техничар и додаје да Асоцијација слободних и независних синдиката за своје чланове који су радили у ковид болницама организује бесплатан викенд у бањским и планинским центрима у Србији.

У почетку у Арени, а касније у Батајници, Мирјана Петровић, медицинска сестра из лазаревачког Дома здравља, уложила је све своје људске и стручне капацитете да помогне онима којима је помоћ неопходна.

– У Арени смо радили у сменама од осам сати, од тога четири сата у црвеној, а четири у зеленој зони. У Батајници сам провела месец дана у црвеној зони, у сменама од по 12 сати. У путу до тамо и натраг проводили смо четири сата. Болница је добро опремљена, са свим неопходним терапијама и апаратима. Међутим, недостатак медицинског особља је огроман. У полуинтезивној нези, о 50 пацијената бринуле смо нас три сестре, а 40 је било непокретно. Све то је тешко физички, а психички напор је несагледив. Одвајање од породице, страх да не заразим ближње, пацијенти који умиру, а посебно када умиру млади људи... Тај месец избрисан је из мог живота – прича наша саговорница и наглашава да јој је подршка породице у тим тешким данима била најважнија.

Д. Матић

Донација за лазаревачке здравствене установе

Председник Градске општине Лазаревац Бојан Стевић почетком новембра потписао је уговоре о донацији са замеником директора Дома здравља „Др Ђорђе Ковачевић“ Миланом Миловановићем и директором Специјалне болнице за интерне болести, Миодрога Милићем. Захваљујући овом гесту, Дом здравља ће набавити два савремена ЕКГ апарата, дефибрилатор и рачунарску опрему која ће олакшати рад Хитне службе. Новом опремом Специјална болница ће побољшати рад биохемијске лабораторије.

Заборављеном команданту, погинулом у Колубарској бици приликом напада на положаје аустроугарске војске, споменик на брду Кременица у селу Бистрица подигнут тек када је један пасионирани пчелар игром случаја договорио место за постављање својих кошница

Због пчела добио споменик

■ Миливоје Стојановић Брка

потиснемо непријатеља, отићи ћу у болницу да се лечим! – рекао је докторима пре него што се вратио у прве борбене редове.

Био је на челу пука 4. децембра 1914. године, у нападу на утврђене положаје аустроугарске војске на брду Кременица, у селу Бистрица поред Лазареваца. Због густе магле, тешког терена и митраљеске ватре, непријатељске положаје било је тешко освојити. После више поновљених напада пуковник Стојановић сам је пошао испред својих бораца у још један јуриш.

Последње речи биле су му: „Напред, на непријатеља!“ Пао је погођен митраљеским рафалима, али су његови саборци касније освојили Кременицу, што је био почетак слома аустроугарске војске на Колубари.

■ Заборављени јунак

Претпоставља се да је сахрањен у крипти Спомен-костурнице, у Храму Светог великомученика Димитрија у Лазаревцу. Да није било ретких новинских текстова, један од команданата легендарног Гвозденог пука потпуно би пао у заборав.

– Српски усуд... Шта ли већ, ђаво би га знао? Заборављамо најбоље међу нама! Та људина још увек нема споменик у свом родном Пожаревцу. Право да кажем, да не беше пчела не би био подигнут ни овај на Кременици – помало сетно, загледан у брдо

с кога се лењо ваља јутарња магла и на коме је као мали чувао овце и говеда, више себи у браду каже Бистричанин Војислав Николић (67).

Једно случајно познанство с пасионираним пчеларом инспирисало је Николића да уз помоћ комшија подигне споменик легендарном Брки, само стотинак метара од места на коме је погинуо. Била је 2012. година када га је колега с посла замолио за услугу.

– Сећам се као јуче да је било. Пита мене Митке: „Има ли, Касо, неко слободно парче земље код тебе у селу да поставим кошнице?“. Рекао сам му да на планиници има места колико хоћеш. Ипак, упозорио сам га да је магла овде честа пре и после кише, па ако то одговара његовим пчелама нек донесе кошнице кад год пожели – присећа се добродрежа старина разговора с колегом Гораном Митреским, који ће бити пресудан да Брка добије споменик.

Испоставило се да је планиница заправо брдо Кременица, па је пчелар, познајући историју Првог светског рата, само сабрао два и два. Николић је тек тада сазнао да је у његовом селу погинуо један од највећих српских хероја.

– Знало се да је овде била крвава битка. Моја баба Милева Симић, коју су сви знали по надимку Ленка, причала је често о тој великој

„Марш на Дрину“

„Марш на Дрину“, традиционалну, популарну корачницу, која је постала симбол храбрости српске војске у Првом светском рату, Станислав Бинички компоновао је у Ваљеву. Корачница је посвећена победи српске војске, која је на Церу до ногу потукла неупоредиво надмоћнију аустроугарску армију, а инспирисана је подвизима Миливоја Стојановића Брке. На Солунском фронту, као и у време турнеје српске војне музике по Француској, „Марш на Дрину“ достигао је такву популарност да су га интерпретирали и оркестри савезничких армија. Пре пола века марш је био изузетно популаран у многим европским земљама. Грамофонске плоче са овом композицијом постале су прави бестселери. То уметничко дело извођено је у разним аранжманима и обрадама. „Марш на Дрину“, сем као оригинални састав за војни оркестар, нашао се на репертоару „Смака“, „Лајбаха“, „Шедоуза“, Џонија Штулића, Пати Пејџ, а 1987. године на новогодишњем концерту извела га је и Бечка филхармонија под диригентском палицом Херберта Карајана.

Након успеха 12. пука Шумадијске дивизије првог позива „Цар Лазар“, на Рајчанском риду, планини у близини Скопља (што је, испоставиће се, био увид у победу у Брегалничкој бици) команданту пука Миливоју Стојановићу Брки пришао је престолонаследник Александар. Честитао му је и у знак признања скинуо са ревера своје униформе Карађорђеву звезду с мачевима, највеће ратно признање у српској војсци, да би истим тим орденом одликовао свог одважног команданта.

Када је у Ваљеву компоновао легендарни „Марш на Дрину“, песму посвећену великој победи српске војске на Церу, и композитору Станиславу Биничком у глави је био овај јунак, Миливоје Стојановић. Човек који је скончао онако како је и живео – на бојном пољу, као један од највећих хероја у српској историји.

Историја бележи да је командант Гвозденог пука, легендарни Брка, требало да буде смештен у болницу због тешког запаљења плућа. Кад је, међутим, сазнао да следећег јутра креће офанзива у Колубарској бици, одбио је болничку постељу.

– Зар да оставим свој пук када моји војници иду напред у смрт? Не, моје место је међу њима. Кад се сврши борба, кад

Бесмртни пук

Чувени Гвоздени пук, званичног назива Други пешадијски пук првог позива „Књаз Михаило“, најодликованија је јединица у историји српске војске. Борећи се од 1912. до 1918. године у два Балканска и Првом светском рату, остварио је невероватне подвиге, укључујући и чувени пробој Солунског фронта. Не само да је имао најодликованију заставу већ је био пук са највише војних ордења након Првог светског рата. Војницима Гвозденог пука припала је, заслужено, једна четвртина целокупног одликовања српске војске. Чак 244 официра, подофицира и војника одликована су највишим војним одликовањем, Карађорђевој звездом са мачевима, а њих 36 двоструки су носиоци овог признања.

■ Миливоје Стојановић Брка са супругом

погибији. Сећам се да сам се с осталом децом пуно пута играо рата по напуштеним рововима. После орања с 50 ари могао си да сакупиш пуну корпу метала. Онда трк у варош где смо зарђалу танад мењали за кутију шећера, канту масти или чак брашна. Тако ми овог крста, до разговора с пчеларом нисам имао појма да је један такав јунак погинуо баш овде, у мом селу – слежући раменима и скривајући поглед правдајући се наставља Војислав занимљиву причу.

■ Споменик

Још увек се на Кременици и у околини овог брдашца налазе ровови заостали из Првог светског рата. Неки су дубоки и преко једног метра. Понегде се називу чак и некадашња командна места. Старе утврде, међутим, данас су потпуно запуштене и углавном затрпане ђубретом.

Довољно је мало загревати по површини земље, па да се појаве шрапнели, или понеки зарђали метак. Они срећнији налазили су чак и бајонете, шлемове, а понеку витрину

„Гвоздени“

Поводом стогодишњице од почетка Великог рата у Европи, 2014. године објављен је стрип „Линије фронта“. Пројекат је подржао Француски институт у Србији. Рајко Милошевић Гера, Игор Кордеј, Бруно Фалба, Зограф и Дражен Ковачевић само су неки од десетине аутора који су обрадили историјске догађаје, интимне приче из сопствених породица, или измаштали потпуно нове везане за први глобални сукоб. У једном од издања објављен је и стрип „Гвоздени“, посвећен Миливоју Стојановићу Брки и његовој погибији током Колубарске битке.

■ Мештани Бистрице (Војислав Николић, други с десна) поред спомен-плоче

у сеоским кућама и данас красе праве-правцате официрске сабље, пронађене на простору где се одиграла једна од најкрвавијих битака у Великом рату.

– Најистуренији положај аустроугарске војске на Кременици бранила је Карловачка дивизија састављена од Хрвата, којом су командовали аустријски официри. Историчари кажу да је на традицијама те војне јединице, за време НДХ Павелић оформио озлоглашену 369. пешадијску пуковнију, познату и као „Хрватска легија“. Она је деловала у саставу Вермахта све до предаје Русима у фебруару 1943. године – објашњава пчелар Горан Митрески.

Од тренутка када је сазнао за причу о легендарном команданту, Николић више није имао мира. Исте године кад су Миткетове пчеле стигле на Кременицу, Николић је уз помоћ својих комшија поставио камен донет из Брајковца и тако обележио место на коме је погинуо командант Гвозденог пука.

Четири године касније, поред Бркиног, постављен је и споменик у част мештана погинулих у Првом светском рату. На плочи, коју је донирала позната каменорезачка радионица из овог краја „Матијашевић“, нашла су се чак 52 имена храбрих Бистричана.

■ Маузолеј

На врху Кременице, одмах поред споменика, 2019. године посађен је запис, а недуго потом кренули су и радови на изградњи маузолеја у коме се сада налази стална поставка везана за учеснике Првог светског рата из Бистрице.

– У Великом рату свака кућа у селу остала је бар без једне мушке главе. Био је ред да им се на овакав начин одужимо – каже Миле Платанић (43), председник Одбора за очување сећања на потомке ратника из Бистрице.

Сада постоје планови да маузолеј прерасте у меморијални центар који би ушао у план посета ђачких екскурзија. Да врх Кременице ускоро постане излетиште, да се асфалтира пут, уведу вода и струја, поставе бетонски роштиљи, клупе и столови... У сваком случају, музејска поставка биће ускоро проширена. Планира се и реконструкција стотинак метара ровова и бар једног командног места.

– Као да је неко намерно скривао истину о великим подвизима наших предака. Кроз школу се више помињао Други светски рат, па тек данас откривамо део по део те јуначке епопеје која се пре стотинак година одиграла у атару нашег села. На овај начин спасићемо од заборава и све оне јунаке из Бистрице који су жртвовали свој живот за нашу будућност – готово у даху изговара Платанић.

Из куће Николића у Великом рату на брду Варовница живот је изгубио Илија, а његов син Констандин погинуо је јуришајући код бугарског града Велико Трново.

– Свом сину дао сам име по покојном прадеди Илији. Ипак, све ове године осећао сам неку празнину. Као да сам још некое остао дужан. Бркин споменик коначно ми је испунио душу – искрено ће Војислав Николић.

Д. Ђорђевић

Донације

Осим Војислава Николића и Мила Платанића, у Одбору за очување сећања на потомке ратника из Бистрице налазе се још Зоран Радојчић, Дарко Недељковић, Владан Јовичић, Драган Платанић и Жељко Станковић, који је поклонио плац на коме се сада налази маузолеј. Магазу је донирао Славенко Ранковић.

„Свињарева тајна“ и „Побуна у библиотеци“ најбоље међу 18 представа. Ове године први пут учествовале и школе ван лазаревачке општине

Од 6. до 8. децембра у Центру за културу Лазаревац одржан је Девети школски позоришни фестивал на којем су учествовале основне школе са територије Градске општине Лазаревац и општина Нови Београд, Младеновац и Лајковац. Такмичење драмских секција пружио је прилику публици и жирију да сагледају креативни рад наставника и ученика.

Најбоља представа у категорији старијих разреда је „Свињарева тајна или како је принцеза Мутимирка заволела принца Лепомира“ ОШ „Дуле Караклајић“. Друго место освојила је представа „Марко Краљевић и Муса Кесеџија“ ОШ „Диша Ђурђевић“ из Новог Медошевца, а треће „Педагошка“, представа ОШ „Милорад Лабудовић Лабуд“ из Барошевца.

У млађој такмичарској категорији тријумфовала је „Побуна у библиотеци“, коју су извели ученици ОШ „Кнез Лазар“. Друго место припало је „Звездани и уображенку“ ОШ „Михаило Младеновић Сеља“ из Дудовице, а треће комаду „Лепотица је звер“ ОШ „Милорад Лабудовић Лабуд“. Осим пехара најбољима

Игра, пре свега

■ „Побуна у библиотеци“, млађи разреди ОШ „Кнез Лазар“

■ „Свињарева тајна“, старији разреди ОШ „Дуле Караклајић“

■ „Жабе и роде“, млађи разреди ОШ „Војислав Вока Савић“

у обе категорије, додељене су награде за позоришну иновацију, најбољу сценографију, поуку, сценски покрет, споредну улогу, најбољег глумца и најбољу глумицу, глумачки подвиг и друге сегменте позоришног чина.

Жири су чинили кустоскиња Модерне галерије Даринка Станојевић, председница Плесног клуба „Колус“ Сандра Ђурђевић и глумац Пулс театра Угљеша Спасојевић, који је био и председник жирија.

– Веома смо задовољни. Имали смо прилику да видимо како се деца, пре свега, играју. Посебно нам је драго што је учествовао већи број деце и

професора. Као прва изведена представа, „Побуна у библиотеци“ је високо поставила лествицу јер су играли као када у позоришту имамо пробе месец или месец и по. „Свињарева тајна“ је одлична од сценографије до глуме. Ученици су показали уједначену глумачку игру и разумљивост и сви су до једног знали шта играју, што је, такође, битно – објаснио је Спасојевић.

Тродневно такмичење је организовао Центар за културу Лазаревац у сарадњи са Новобеоградском културном мрежом. Прошле године није одржано због епидемије коронавируса.

– Фестивал је поницао у ОШ „Диша Ђурђевић“ у Вреоцима, мојој матичној школи. Захваљујући тадашњој директорки Мирјани Јоксимовић, с ученицима смо направили мали фестивал у оквиру школе. Касније се то колегама допало, па су долазили, учествовали и фестивал је растао. Први пут смо ове године имали учеснике ван граница наше општине и надамо се даљој сарадњи. Деца су увежбана и толико је било идеја и лепе енергије да је жири био у недоумици када је требало да донесе одлуке – казала је Александра Љубојевић, организаторка и идејни творац фестивала.

М. Караџић

/// Фото: Л. Мандић

СПРЕЧАВАЊЕ ШИРЕЊА ВИРУСА

COVID-19

У ЕЛЕКТРОПРИВРЕДИ
СРБИЈЕ

МЕРЕ ЗАШТИТЕ:

Често перите руке водом и сапуном (у трајању од најмање **20 секунди**) или користите средство за дезинфекцију на бази **70% алкохола**. После прања, чесму затворите марамицом или папирним убрусом.

Избегавајте **блиски контакт, руковање и љубљење**, а са саговорницима одржавајте раздаљину.

Не дирајте очи, нос и уста неопраним рукама.

Ако кашљете или кијате, **прекријте уста и нос** надлактицом или папирном марамицом.

Често **проветравајте** просторије.

Избегавајте боравак у **затвореном простору** са већим бројем људи.

Заједно против COVID-19!

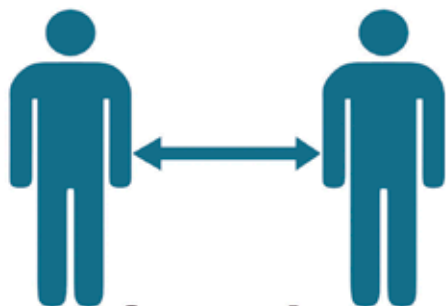

ПРЕПОРУКЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ:

- обавезно и правилно носите заштитну опрему
- пре уласка у пословни простор дезинфикујте руке и обућу
- држите прописано одстојање од других особа
- брините о хигијени радног простора
- обавезно обавестите непосредног руководиоца уколико посумњате на симптоме COVID-19

ЗАПОСЛЕНИ И СТРАНКЕ ОБАВЕЗНИ СУ ДА НОСЕ ЗАШТИТНЕ МАСКЕ ПРИЛИКОМ УЛАСКА И ИЗЛАСКА И ЗА СВЕ ВРЕМЕ БОРАВКА У СВИМ ПРОСТОРИЈАМА ЈП ЕПС, БЕЗ ИЗУЗЕТКА.

У наредном периоду биће пооштрене контроле ношења заштитних маски.

**Одржавајте
раздаљину**

**Избегавајте да
додирujete лице**

**Перите руке око
20 секунди**

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
2017. бр. 1 (нов.) - . - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Инђија : Komazec comp). - 30 cm
Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
COBISS.SR-ID 250299404

